

دبیرخانه طرح اعتلا و ساماندهی علوم انسانی به مناسبت چهلمین سال انقلاب شکوهمند اسلامی سلسله نشست‌هایی با عنوان «بازخوانی تحلیلی چهاردهه علوم انسانی در ایران» را برگزار می‌کند.

اولین سخنرانی توسط آقای دکتر محمدرضا آهنگچیان استاد علوم تربیتی و مدیر کل دفتر برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم با عنوان «نقشه راه توسعه علوم انسانی در آموزش عالی ایران: نقد و نظر» در روز سه‌شنبه ۲۷ شهریور در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

این نشست ابتدا با توضیحات مقدماتی آقای دکتر مالک شجاعی جشوقانی دبیر علمی نشست و آقای دکتر فوزی جانشین رئیس در طرح اعتلای علوم انسانی آغاز شد.

دکتر آهنگچیان بحث خود را ابتدا با مرور مفاهیم مرتبط و ارائه توضیحاتی در مورد اصطلاحات، تاریخچه علوم انسانی را در سه دوره چهل ساله طبقه‌بندی کردند.

به اعتقاد ایشان علوم انسانی در نخستین ۴۰ سالگی (از ۱۳۱۳ تا ۱۳۵۷) با تولد و توسعه دانشگاه‌ها به عنوان کالاهای غریبه و لوکس همنشین بوده است. این همنشینی در برخی رشته‌ها مانند علوم سیاسی، علوم اجتماعی، فلسفه، اقتصاد منجر به شکل‌گیری گروه‌های شبه-روشنفکر شد که به اصطلاحات اجتماعی و سیاسی تمایل داشتند.

نتیجه دوره اول این بود که علوم انسانی چیزی بیشتر از جنس یا شی نبوده، زنده نیست و نمی‌تواند با بستر اجتماعی ارتباط برقرار کند. در این صورت از نیازی سرچشمه نمی‌گیرد؛ به نیاز معینی پاسخ نمی‌دهد؛ نیازی نمی‌زاید.

دومین ۴۰ سالگی علوم انسانی به مثابه ابزار تلقی شد. یعنی نگاه ابزاری به علوم انسانی (از ۱۳۵۸ تا ۱۴۰۰). علوم انسانی وظیفه پشتیبانی از بینش تغییر یافته مردم نسبت به جهان و ارزش‌ها را بر عهده گرفت. جریان‌های سیاسی فعال، خط فکری خود را با ابزار علوم انسانی ترویج کردند. نبردی بین نیروهای همفکر انقلاب اسلامی و نیروهای مخالف در گرفت. کالای علوم انسانی در مسیر موفقیت سیاسی به عنوان یک «ابزار» هویدا شد.

سومین ۴۰ سالگی علوم انسانی به عنوان مجمع‌الجزایر، نگاه اقتضایی به علوم انسانی دارد (از ۱۴۰۱ تا ۱۴۴۰). تکلیف علوم انسانی روشن نخواهد شد زیرا با ورود روزافزون مهندسان و فناوران و مداخله‌های موردی تکنوکرات‌ها به قلمرو علوم انسانی، شال چهل تکه علوم انسانی از هر سو بر سر مشتری آن قرار می‌گیرد و با توجیه زمینه‌های بین رشته‌ای و پاسخ به نیازهای محلی، با شدت بیشتری مورد بهره‌برداری‌های خاص قرار می‌گیرد. با طرح نظرات و پرسش‌های صاحب‌نظران در حوزه علوم انسانی و پاسخ‌گویی آقای دکتر آهنگچیان جلسه خاتمه یافت.